

Het faciliteren van praktijkonderzoek: de ontwikkeling van twee begeleidingsinstrumenten

Spoorboekje

- 14:00 – introductie
- 14:05 – praktijkonderzoek en onderzoekend vermogen
- 14:10 – introductie van de instrumenten
- 14:15 – aan de slag
- 14:45 – terugblik
- 15:00 – einde sessie

Praktijkonderzoek in de lerarenopleiding

Centrale vraag van deze sessie

Hoe kunnen we onderzoekend vermogen stimuleren bij studenten in de afstudeerfase tijdens hun praktijkonderzoek?

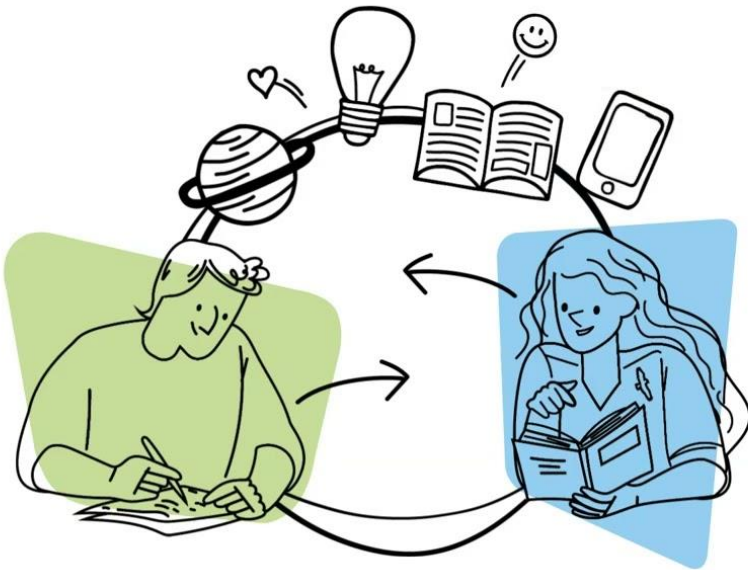
Onze context

- Tweedegraads lerarenopleidingen
- Afstudeeronderzoek
- Groepswerk (Lesson Study) met individuele toetsing
- Groepen van 3 à 4 personen
- Wekelijkse begeleiding

Hoofddoel afstudeeronderzoek

**Het ontwikkelen van onderzoekend
vermogen als middel om te kunnen leren van
het leren van je leerlingen.**

Onderzoekend vermogen

Het vermogen om in professionele situaties vast te kunnen stellen

- wat je **wel en niet weet en kunt**
- deze ontbrekende kennis met een **passende grondigheid** te kunnen vinden of creëren
- deze kennis zelf toe te passen
- én **bruikbaar te maken** voor en met **anderen** in jouw beroepssituatie.

Munneke et al., 2023

Onderzoekend vermogen ontwikkelen

Om onderzoekend vermogen te ontwikkelen zijn vijf aspecten van belang:

1. Onderzoekende houding
2. Onderzoekskennis (over het fenomeen onderzoek)
3. Kennis over onderzoeksbevindingen uit de discipline
4. Onderzoeksvaardigheden
5. Toepassing van bevindingen in eigen praktijk

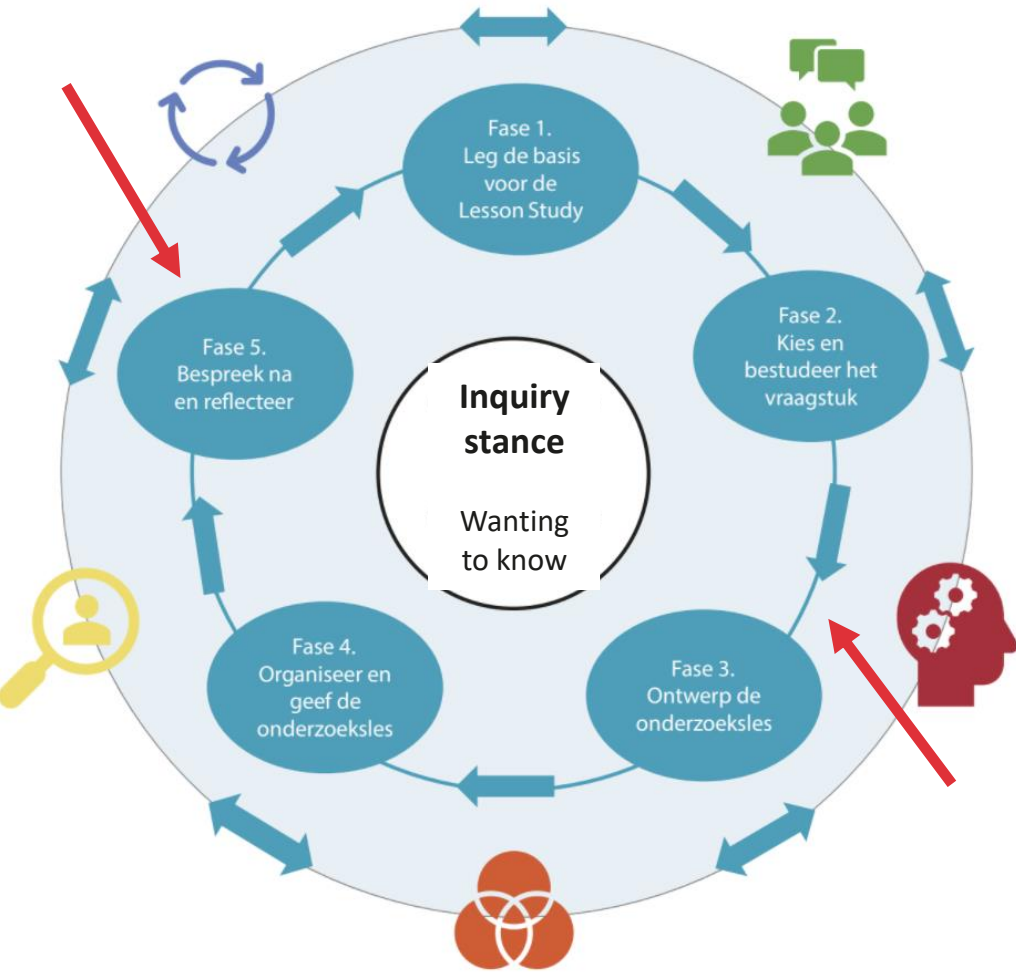
Waargenomen problemen

- Studenten hebben moeite met:
  - Bepalen belangrijkste ontwerpprincipes
  - Lijn krijgen in probleem en oplossing
  - De kern van het ontwerp bepalen
  - Gerichte onderzoeken van het ontwerp
  - Diepgaande reflectie

Twee instrumenten

1. Verwachtingenschema (Sandoval, 2014)
  - Oriënteren op het probleem
  - Ontwerpen
  - Oorzaak-gevolg hypothese
  - Focus meetinstrumenten
2. Groepsreflectie m.b.v. reflectie-instrument
  - Bredere reflectie
  - Diepgaande reflectie

Verwachtingschema

- Grote verwachting als uitgangspunt

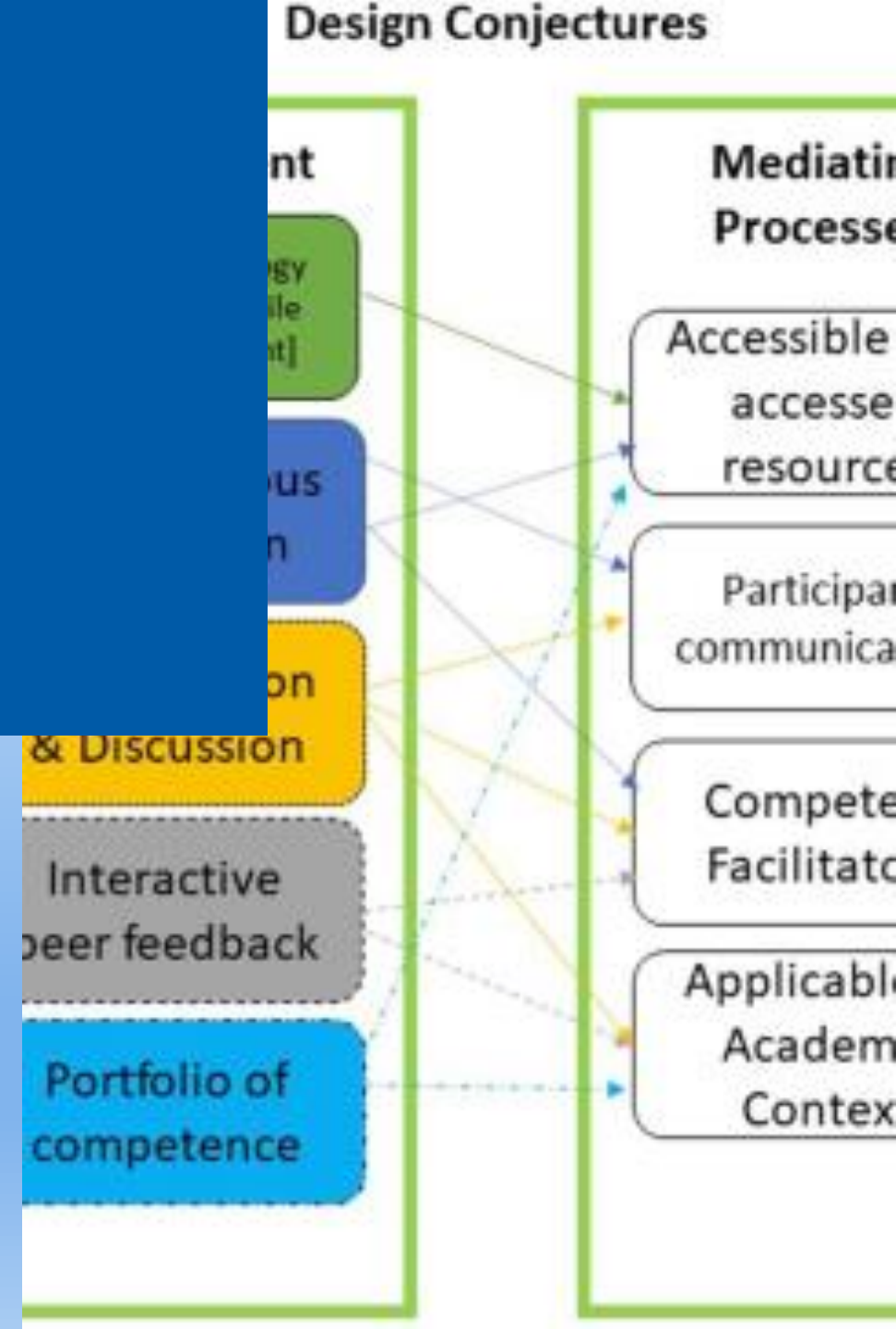
- Sleutelementen van je ontwerp

- Verwachte processen (zichtbaar)

- Verwachte opbrengst (van leren)

Verwachtingenschema

Verwachtingenschema

	Sleutelkenmerken	Werkende processen	Uitkomsten
	Werkvormen en instructie: (De (vak)didactiek en pedagogiek die je in de les wilt inzetten)	Waarneembare interacties met: (lesmaterialen, omgeving, medeleerlingen, leraar, etc.)	Leeropbrengst van leerlingen: (behaalde leerdoelen, etc.)
Basisredenering			Gedrag van leerlingen: (doorzettingsvermogen, samenwerkingsvaardigheden, etc.)
	Rollen en taken van leerlingen en leraar: (Bijv. coach, notulist, tijdbewaker, expert, gesprekleider, etc.)		
		Leerlingproducten: (ingevulde opdrachten, kladbladen, samenvattingen, etc.)	Drijfveren van leerlingen: (motivatie, eigenwaarde, eigen vertrouwen dat de leerling het vak kan (<u>self-efficacy</u>), etc.)
	Lesmaterialen: (werkbladen, presentatie, in de les te gebruiken hulpmiddelen, etc.)		...

Het reflectie-instrument

Onderzoekend vermogen

ONDERZOEKSKENNIS

Kennis over het fenomeen onderzoek is kennis over het doen van onderzoek en achterliggende theorieën

In hoeverre heb je je kennis over het fenomeen onderzoek ontwikkeld en/of op welke manier zou je dat verder willen doen?

REFLECTIE OP ONDERZOEKEND VERMOGEN

ONDERZOEKENDE HOUDING

Een onderzoekende houding is een open en kritische manier van kijken, gericht op dieper inzicht

In hoeverre heb je je onderzoekende houding ontwikkeld en/of op welke manier zou je dat verder willen doen?

REFLECTIE OP ONDERZOEKEND VERMOGEN

TOEPASSEN ONDERZOEKSRESULTATEN

Het gebruik maken of uittesten van resultaten uit eerder onderzoek in de eigen (les) praktijk

In hoeverre heb je je onderzoeksresultaten toegepast in de de praktijk en/of op welke manier zou je dat verder willen doen?

REFLECTIE OP ONDERZOEKEND VERMOGEN

ONDERZOEKS-VAARDIGHEDEN

Onderzoeksvaardigheden zijn vaardigheden die nodig zijn om een onderzoek uit te voeren.

In hoeverre heb je je onderzoeksvaardigheden ontwikkeld en/of op welke manier zou je dat verder willen doen?

REFLECTIE OP ONDERZOEKEND VERMOGEN

ONDERZOEKSKENNIS

Kennis over onderzoek uit het vakgebied bestaat uit kennis over concepten, theorieën en eerder versoorven kennis over het te onderzoeken onderwerp

In hoeverre heb je je kennis over onderzoek uit het vakgebied ontwikkeld en/of op welke manier zou je dat verder willen doen?

REFLECTIE OP ONDERZOEKEND VERMOGEN

Fases didactisch ontwerponderzoek Lesson Study

Probleemanalyse

Theoretische verdieping

Lesontwerp

Onderzoeksmethode

Uitvoering onderzoeksles

Bespreking onderzoeksles en bijstelling

Analyse data

Conclusie en discussie

Reflectie op het proces

de samenwerking

de voortgang

de taakverdeling

de communicatie

Reflectie op inhoud

onderwerp

didactiek

inzichten over het leren van leerlingen

Reflectie op eigen professionaliteit

eigen lesgeven

Visie op lesgeven

rol als docent

eigen leren

Aan de slag met de instrumenten

Kies een van de instrumenten

Verwachtingschema <https://ap.lc/cXmUO>

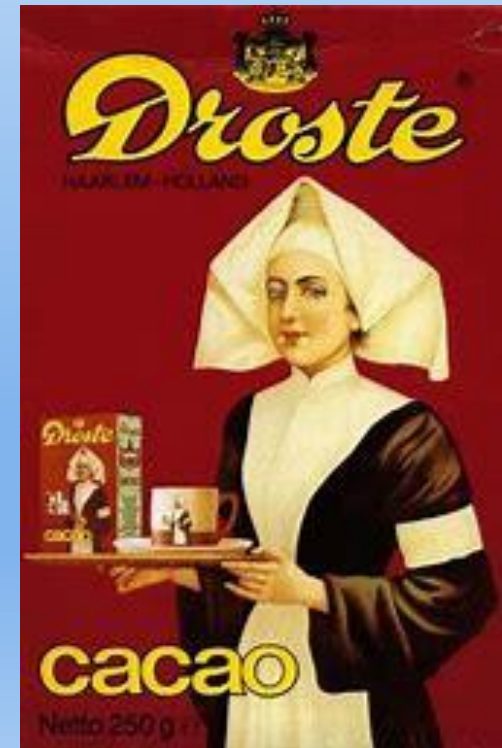
1. Groepen maken
2. Casus kiezen
3. Invullen verwachtingschema
4. Wat zijn de sleutelkenmerken van het ontwerp?
5. Welk leergedrag verwachten we bij leerlingen/studenten?
6. Wat voor vragen kan een begeleider stellen om het proces te ondersteunen?

Groepsreflectie

1. Groep(en) maken
2. Casus kiezen
3. Reflecteren op de casus met het instrument
4. Welke vragen kunnen we stellen om het gesprek te verdiepen?
5. Hoe kunnen we het onderzoekend vermogen stimuleren?

Terugkoppeling

1. Verwachtingenschema('s)
2. Groepsreflectie met reflectie-instrument
3. Bevindingen
  - Het leren zichtbaar maken?
  - Ondersteunen van exploratieve gespreksvoering?

Dankjewel voor je deelname!

Rene.streutker@nhlstenden.com & Lidewij.van.katwijk@nhlstenden.com

Referenties

- Cochran-Smith, M., & Lytle, S. L. (2015). *Inquiry as stance: Practitioner research for the next generation*. Teachers College Press.
- Munneke, L., Rozendaal, J.S., & van Katwijk, L. (2023). *Onderzoekend vermogen ontwikkelen tijdens je lerarenopleiding*. [Developing an inquiry stance during the teacher education program] Boom.
- Sandoval, W. (2014). Conjecture Mapping: An Approach to Systematic Educational Design Research. *Journal of the Learning Sciences*, 23(1), 18-36. <https://doi.org/10.1080/10508406.2013.778204>
- Van Katwijk, L. (2020). *Empowering pre-service teachers through inquiry: Development of an inquiry stance in intended, implemented and attained curriculum of primary teacher education*. Dissertation Rijksuniversiteit Groningen.